

د سپين غرد سره

(اگست ۲۰۰۸ء)

ډاکټر محمد زبير حسرت

ليک هم شامل دے چې دا ترې څرگندېږي چې دا کتاب اول د "ملنگ نامه" په نامه ښاغلي قتيل خوگياني راتول کړے او فقط په څو اوږدو نظمونو لکه "سپين غرتہ"، "د چاريکار مېله"، "ملنگ نامه"، "افغان جهان" وغېره مشتمل و.

خوگياني صاحب ليکلي دي: "او دا ده ملنگ

نامه ئې لولئ" (۲۲ مخ) دا مجموعه د نن نه درې کاله وړاندې ما د اجمل خټک صاحب په حجره کښې د قتيل خوگياني صاحب سره چې د ملگريو شاعرانو اديبانو اعتبارگل اږيږي او عبدالمالک اږيږي په ملگرتيا کښې

راغله و، ليدلې وه چې اجمل صاحب ورته د چاپ دپاره سپارلې وه خو داسې برېښي چې د هغوي پرې سمه نه وي راغله او دا کار الله تعالي د هارون نه اخستو. په هر حال د مجموعې درې واړه برخې شاعري ده خو ورومبې دوه برخې د خټک صاحب

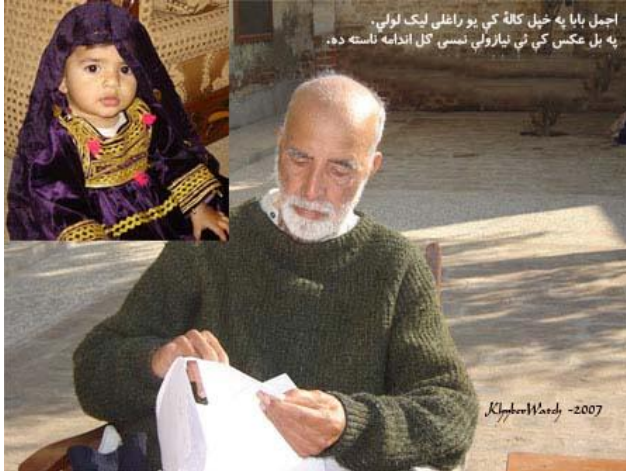
د محترم اجمل خټک نوې شعري مجموعه ده چې د ملگري شاعر اديب ښاغلي هارون الرشيد خټک په زيار په اگست ۲۰۰۸ء کښې چاپ شوې او د اباسين پښتو جرگه خېراباد نونېار له خوا خوره شوې ده.

اجمل خټک صاحب د خپلې دې مجموعې

تړون "ورومبې د هغه ټولو ننگيالو په نوم کړے دے چې په خپله ژبه، خپله خاوره او په خپله کلتور مټين دي او بيا د هغو قدرمنو په نوم چې هم خپل ننگيالي پېژني او هم ئې د قربانيو قدر کوي." (۳ مخ)

د مجموعې د فهرست له رويه کتاب په

دربو برخو کښې وېشلے شوے دے چې په ورومبې برخه کښې ورته ملگري هارون خپلو "يو څو خبرو" کښې هم اشاره کړې ده او هم په دې ورومبې برخه کښې د ښاغلي قتيل خوگياني "د ملنگ نامې ملنگي- څو بعدي شخصيت اجمل خټک" نومے

احساس هم هاغه هومره شديد دے څنگه چې "د غېرت چغه" کښې و.

دې سره دا خبره هم لازماً د کولو، يادولو او ستايلو ده چې په دې ضعيف العمرۍ کښې هم هغوي له خپله لاسه قلم نه دے غورځولے او د علم کار ترې اخلي. حالات که هر څنگه وي، موسم که گل وروي که اور خود خټک صاحب رجائي ذهن د اميد لمن له لاسه نه ورکوي. د مثال په توگه د نورو مثنوي، قطعه بند او پابندو نظمونو سره "ملنگ نامه" او "افغان جهان" د هغوي دوه طويل شاهکار ازاد نظموه دي. په "ملنگ نامه" کښې خټک صاحب د خپل سياست، قربانيو، هلوځلو، مبارزې، خپل کړاو، خپل مقام، خپلې نظريې، خپل اولس او خپلې خاورې سره د مينې محبت تذکره په ډېر ازاد مټ او اوچت اواز کړې ده او بيا د دې هر څه په بدل کښې چې د کوم سلوک او کوم انجام ښکار ليدے شي په هغې ئې هم ښه رڼا اچولې ده او ډېرې بې باکۍ سره ئې خپلو لوستونکيو او د تاريخ طالب علمانو ته ډېر څه څرگند کړي دي.

مبارک دې شه ملنگه

چې د خپل کند او کچکول سره دې وينم

خپله شاعري ده چې په ورومبۍ برخه کښې ئې نوې شاعري او دويمه برخه کښې د هغوي د زلميتوب اشعار غزلونه، څلوريزې او ځنې فردونه شامل دي چې د اجمل صاحب د ژوند نه ډک د جلال او ازهم لري او د مينې د جمال ساز هم خود مجموعې په درېمه برخه کښې د نورو شاعرانو هاغه منظوم عقيدتونه شامل کړي شوي دي چې وخت په وخت مختلفو شاعرانو د محترم اجمل خټک درانه شخصيت ته د سوغات په توگه وړاندې کړي دي. زما په خيال د دېو نظمونو دا موقع او محل نه و. پکار ده چې د يوه شاعر په شعري مجموعه کښې دې هم د هغوي شاعري شامله وي نه چې د نور چا. دغه نظموه په اجمل صاحب د نورو نظمونو او منشورو پېرزوونو سره په يو بل کتاب کښې چاپ کول پکار وو.

لکه چې مونږ ته د اجمل خټک صاحب د شعري هنر تخيل آفرينۍ او قادرالکلامۍ د هغوي د ورومبۍ شعري مجموعې "د غېرت چغه" نه اندازه ده بې ځايه به نه وي که ووايم چې په دې مجموعه کښې د اجمل صاحب د شاعرۍ جاه و جلال او فني کمال هاغسې نه برېښي څنگه چې د هغوي د ځوانۍ د دور په شاعرۍ کښې ډېر تېز او تند او ازونه اورېدے شو. دې ته به د وخت او حالاتو جبر ووايو چې د اجمل صاحب د پيرۍ په رنگ د هغوي د شاعرۍ وجود هم څه خو کمزورے شوے برېښي ولې له دې هم انکار ممکن نه دے چې د خټک صاحب په زړه او ذهن کښې اوس هم د خپلې پښتونخوا، پښتون اولس او خپلو پښتنو رواياتو او پښتنو اقدارو غم هم هاغه رنگ تازه دے او اوس ئې هم د خپل لوتے کورد نغري نه راتا وېدو

د "ملنگ نامې" د هر بند ابتدا او د ټيپ دوه مصرعې دي او هر بند ئې په يوه نه يوه ټپه ټپ کړې دے او دا قسمه ټيپې ئې پکښې راوړي دي چې هم د موضوع او مضمون سره مطابقت پيدا کوي او هم د حالاتو سره سمون خوري. د مثال په توگه دا خو ټيپې:

کچکوله پاڅه روانېږه

وخت د دیدن شو د یار در ته دې لېږمه

ملنگه دوه سوده دې وکړل

هم دې خبر واخست هم دې وکړل دیدنونه

د بې ارزۍ کچکوله مات شي

چې در په در دې گرځوم تش دې راوړمه

خانگه به نن سبا کښې گل شي

مائې په سر کښې سرې غوټۍ لیدلې دینه

د زړه په باغ مې زلۍ وشوه

بویه چې بیا سپرله راځي سپري گلونه

او د سن تیس د چغې د یادولو په نیت دا بېت چې:

د ازادۍ ناوې په مهر کښې سرونه غواړي

د سرو جامو زلمے دې راشي د ډولۍ دپاره

دغه رنگ دا ازاد ټپه ایز نظم د اجمل صاحب د

ژوند د ژوندۍ ماضي او حال یو ښکلې تصویر هم

دے او د مستقبل یو ښائسته تصور هم، یو داسې

منظوم داستان چې ډېر خلق پکښې خپلې څهرې او

کردارونه لیدے شي، د خپلو رویو نه خبر بدے شي.

دا نظم مونږ ته دا هم رابښي چې دلته د چا په

قربانیو څنگه لوبې کېږي او د چا جذبات او

احساسات څنگه مجروح کولے شي او دې هر څه ته

په څومره درانه نظر کتل کېږي او څومره ئې غندنه.

غرض دا ازاد نظم یو داسې تاریخ او روښانه آئینه ده

چې هر کردار ته پکښې خپله څهره ډېره صفا برېښي

چې څنگه زنگ شوې ده.

هم داسې د خټک صاحب دوېم ازاد طویل نظم

"افغان جهان" دے او د خټک صاحب د "نوت"

ترمخه "نظم دے که نه دے زما د زخمي احساس او

ژور ارمان اظهار دے". (۷۹ مخ)

د خېبر د غره په څوکه

ناست يم خپل جهان ته گورم

چې لوستونکے لولي نو ورته یاد پږي چې

یو وخت کښې محترم سمندر خان سمندر بابا هم

داسې یو اوږد نظم لیکلے و چې:

د ایلیم په څوکه ناست يم

زه له ټول جهانہ پورته

او بیا ورته یاد شي چې امیر حمزه خان

شینواري هم په غزونې (اسوپلي) کښې وئيلي وو:

د جمرو د په دشت کښې ناست يم

د خېبر درې ته گورم

خود درېو وارو شاعرانو په شعري

جوړښتونو، فني نېرنګيو، انساني الميو او رویو او

سیاسي نظریو کښې د زمکې اسمان فرق دے او بیا

د اجمل صاحب او ازاد انداز د مخکښو دواړو

باباگانو نه بېخي بېل او بدل دے.

د خېبر د غره په څوکه

ناست يم خپل جهان ته گورم

د بابا د وینې خاوره

د تاریخ د مینې گل دے

دا اټک، هغه هلمند دے

دا امو، هغه بولان دے

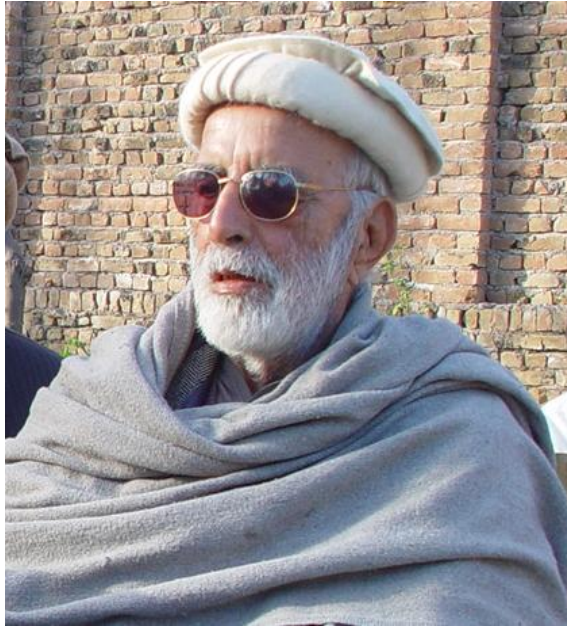
څه ښائسته ښکلې دنیا ده

څه ښاغلے ئې انسان دے

لمسه او د چا دپاره تنور شوې او دوزخ شوې ده، چا دوزخ کړې ده د فطرت د بنکلیو نظارو، چې زړونو او سترگو ته به پرې سرور او یخواله رسېدو، ولې نن په داسې عذاب او اذیت کښې بنکېل شوې ده.

له دې علاوه د خټک صاحب دې نوې مجموعه کښې "سپین غرتنه"، "نوي کال ته"، "گل وطن"، "د چارپکار مېله"، "د وخت فرياد"، "فکر و عمل"، "زما سياست"، "تجربه"، "د حکومت يو بل پېشکش" او

"مينه" نومي نظمونو کښې خټک صاحب د خپل مخصوص اسلوب او مزاحمتي رنگ په روايت په دې تور، بې انصافه، بې ترتيبه، د ظلم او جبر، چور تالان او استحصال نظام کښې د خپلې

پښتونخوا په پښتون اولس، د هغوي په بد حالۍ او بد نظمۍ په زړه پورې نظمو نه وئيلي دي چې د زړه غبار ئې پکښې وپستلې دے.

دا شان د ۱۹۴۵-۴۶ء د وختونو شاعري ئې هم د دې مجموعې زینت ده چې خپل خوند او رنگ ئې په هر حال په خپل ځان دے او د هاغه دور په تناظر کښې ئې مطالعه پکار ده.

د غرونو هواگانو کښې د شعر ترنم دے غوږ کېږدئ چې اجمل به اوس د ځان سره لگيا وي

خدایه! ستا ویره دنیا کښې
دا زمونږ د مړنو کور
د گلونو د مېوو بڼې
د باغونو د چینو کور
په سینه کښې خزانې دي
په جولی کښې نعمتونه
شنه و اښه ئې مښک عنبر دي
توري گټې سره لعلونه
دا زما د غېرت کور دے
دا شمله مې د بابا ده
دا پروڼې مې د مور دے
زه د دې خاورې نه جوړ یم
دا زما د وینې رنگ دے
دا مې مینه ده پښتو ده
دا مې توره دا مې ننگ دے
(۷۹، ۸۰ مخونه)

او داسې دغه ټول نظم د یوې مخصوصې نظریې لاندې لیکلې شوی دے او خټک صاحب چې د څېر د تاریخي کنډاؤ په سر

ناست څه لیدلي کتلي او محسوس کړي دي او د پښتون په لوتو او تاریخي کور او ټاټوبي ئې نظر زغلولې دے، د دې خاورې د وگړو په حال دردمند او غمژن شوی دے نو هغه ئې د یو وینس او بېدار ضمیر او احساس لرونکي پښتون شاعر په حیث وئيلي دي چې دا د لوتو نیکانو، لوتو نسبونو، پښتون کور د چا د لاسه سور اور او لمبه شوی دے؟ د گلونو، مېوو، باغونو، رڼو چینو، خدایي نعمتونو جنت، د غمو او لعلونو دا خاوره د چا په